Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

12 päivänä joulukuuta 2019*

Ennakkoratkaisupyyntö – Kiireellinen ennakkoratkaisumenettely – Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Eurooppalainen pidätysmääräys – Puitepäätös 2002/584/YOS – 6 artiklan 1 kohta – Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen käsite – Arviointiperusteet – Jäsenvaltion syyttäjäviranomaisen syytetoimenpiteitä varten antama eurooppalainen pidätysmääräys

Yhdistetyissä asioissa C-566/19 PPU ja C-626/19 PPU,

joissa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, joista toisen on esittänyt Cour d'appel (ylioikeus, Luxemburg) 9.7.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 25.7.2019, ja toisen rechtbank Amsterdam (Amsterdamin alioikeus) 22.8.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 22.8.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa, jotka koskevat sellaisten eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoa, joiden kohteena ovat

JR (C-566/19 PPU)

ja

YC(C-626/19 PPU),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot sekä tuomarit M. Safjan, L. Bay Larsen, C. Toader (esittelevä tuomari) ja N. Jääskinen,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 24.10.2019 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– JR, edustajinaan P.-F. Onimus, E. Moyne, G. Goubin ja F. Joyeux, avocats,

– YC, edustajinaan T. E. Korff ja H. G. Koopman, advocaten,

– Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg, edustajanaan J. Petry,

– Openbaar Ministerie, edustajinaan K. van der Schaft ja N. Bakkenes,

* Oikeudenkäyntikielet: ranska ja hollanti.

– Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. K. Bulterman ja J. Langer,

– Irlanti, asiamiehinään G. Hodge ja M. Browne, avustajanaan R. Kennedy, SC,

– Espanjan hallitus, asiamiehenään L. Aguilera Ruiz,

– Ranskan hallitus, asiamiehinään A. Daniel ja A.-L. Desjonquères,

– Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan L. Fiandaca, avvocato dello Stato,

– Suomen hallitus, asiamiehenään M. Pere,

– Euroopan komissio, asiamiehinään S. Grünheid ja R. Troosters,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.11.2019 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24; jäljempänä puitepäätös 2002/584), 6 artiklan 1 kohdan tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty asioissa, joista toinen koskee tribunal de grande instance de Lyonin (Lyonin alioikeus, Ranska) syyttäjäviranomaisen 24.4.2019 JR:ään kohdistuvia syytetoimenpiteitä varten antaman eurooppalaisen pidätysmääräyksen Luxemburgissa tapahtuvaa täytäntöönpanoa (asia C-566/19 PPU) ja toinen tribunal de grande instance de Tours'n (Tours'n alioikeus, Ranska) syyttäjäviranomaisen 27.3.2019 YC:hen kohdistuvia syytetoimenpiteitä varten antaman eurooppalaisen pidätysmääräyksen Alankomaissa tapahtuvaa täytäntöönpanoa (asia C-626/19 PPU).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Puitepäätöksen 2002/584 johdanto-osan 5, 6, 10 ja 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(5) Unionille asetettu tavoite tulla vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaksi alueeksi johtaa EU:n jäsenvaltioiden välisen, rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen poistamiseen ja sen korvaamiseen oikeusviranomaisten välisillä luovuttamisjärjestelyillä. Lisäksi uusien ja yksinkertaisempien järjestelyjen käyttöönotto rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi tuomioiden täytäntöönpanoa ja syytteeseen asettamista varten rikosasioissa tekee mahdolliseksi poistaa nykyiset monimutkaiset ja aikaa vievät luovuttamismenettelyt. Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella on aiheellista korvata jäsenvaltioiden tähänastiset perinteiset yhteistyösuhteet rikosoikeudellisten päätösten, sekä ennen tuomiota annettujen että lopullisten, vapaan liikkuvuuden järjestelmällä.

(6) Tässä puitepäätöksessä säädetty eurooppalainen pidätysmääräys on vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen, jota Eurooppa-neuvosto on luonnehtinut unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakiveksi, ensimmäinen konkreettinen sovellus rikoslainsäädännön alalla.

– –

(10) Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestelyt perustuvat jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen. Järjestelyjen soveltaminen voidaan keskeyttää vain, jos jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja jatkuvasti [SEU] 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja periaatteita, minkä neuvosto toteaa kyseisen sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja minkä seurauksista on säädetty saman artiklan 2 kohdassa.

– –

(12) Tässä puitepäätöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan [SEU] 6 artiklassa tunnustettuja ja Euroopan unionin perusoikeuskirjasta, erityisesti sen VI luvusta, kuvastuvia periaatteita. – – ”

4 Puitepäätöksen 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen määritelmä ja velvollisuus panna se täytäntöön”, säädetään seuraavaa:

”1. Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.

2. Jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäätöksen määräysten mukaisesti.

3. Tämä puitepäätös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa [SEU] 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.”

5 Kyseisen puitepäätöksen 2 artiklan otsikko on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisala”, ja sen 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Eurooppalainen pidätysmääräys voidaan antaa sellaisista teoista, joista määräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan voi seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään 12 kuukautta, tai jos rangaistustuomio tai turvaamistoimenpidettä koskeva päätös on annettu, sellaisista seuraamuksista, joiden kesto on vähintään neljä kuukautta.”

6 Puitepäätöksen 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Toimivaltaisten viranomaisten nimeäminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen on pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion sellainen oikeusviranomainen, jolla on kyseisen valtion lainsäädännön mukaan toimivalta antaa eurooppalainen pidätysmääräys.

2. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen on täytäntöönpanojäsenvaltion sellainen oikeusviranomainen, joka on toimivaltainen panemaan täytäntöön eurooppalaisen pidätysmääräyksen kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti.

3. Kukin jäsenvaltio ilmoittaa neuvoston pääsihteeristölle, mikä on sen kansallisen lainsäädännön mukaan toimivaltainen oikeusviranomainen.”

Ranskan oikeus

Perustuslaki

7 Perustuslain, joka on annettu 4.10.1958, 64 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tasavallan presidentti toimii oikeuslaitoksen riippumattomuuden takaajana.”

Määräys tuomareiden asemaa koskevan lain antamisesta

8 Tuomioistuinlaitoksen jäsenten asemaa koskevan lain antamisesta 22.12.1958 annetun määräyksen nro 58–1270 (JORF 23.12.1958, s. 11551) 5 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Syyttäjäviranomaisen jäsenet toimivat esimiestensä johdossa ja valvonnassa ja garde des sceaux'n eli oikeusministerin alaisuudessa. He saavat itsenäisesti käyttää puhevaltaa tuomioistuimen istunnossa.”

Rikosprosessilaki

9 Rikosprosessilain (code de procédure pénale) I osa, jonka otsikko on ”Kriminaalipolitiikan toteuttaminen, virallisen syytteen nostaminen ja tutkinta”, koostuu neljästä osastosta.

10 Rikosprosessilain I osan I osasto, jonka otsikko on ”Kriminaalipolitiikasta, virallisen syytteen nostamisesta ja tutkinnasta vastaavat viranomaiset”, sisältää muun muassa lain 30, 31 ja 36 §:n. Mainitussa 30 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Oikeusministeri hoitaa hallituksen vahvistamaa kriminaalipolitiikkaa. Hän valvoo sen soveltamisen yhdenmukaisuutta Ranskan alueella.

Tätä varten hän antaa yleisluonteisia käskyjä syyttäjäviranomaisen jäsenille.

Hän ei voi antaa heille mitään käskyjä yksittäistapauksissa.

– – ”

11 Rikosprosessilain 31 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Syyttäjäviranomainen nostaa syytteen ja edellyttää, että lakia noudatetaan viranomaisia sitovaa puolueettomuusperiaatetta kunnioittaen.”

12 Rikosprosessilain 36 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Ylimmissä tuomioistuimissa toimiva syyttäjä voi antaa syyttäjille kirjallisia käskyjä, jotka otetaan oikeudenkäyntiasiakirjoihin ja joissa määrätään nostamaan tai määräämään nostettavaksi syyte taikka toimittamaan toimivaltaiselle tuomioistuimelle ylimmissä tuomioistuimissa toimivan syyttäjän asianmukaisina pitämät kirjalliset vaatimukset”

13 Rikosprosessilain I osan III osastoon, jonka otsikko on ”Tutkintatuomioistuimet”, sisältyy mm. I luku, jonka otsikko on ”Tutkintatuomioistuin: ensimmäisen asteen tutkintatuomioistuin” ja joka jakautuu 13 jaksoon.

14 Rikosprosessilain 122 §:ssä, joka kuuluu kyseisen I luvun 6 jaksoon, jonka otsikko on ”Määräykset ja niiden täytäntöönpano”, säädetään seuraavaa:

”Tutkintatuomari voi tapauksen mukaan antaa etsintäkuulutuksen, haasteen, noutomääräyksen tai pidätysmääräyksen. Vapaaksi päästämisestä ja pidättämisestä päättävä tuomari voi antaa säilöönottomääräyksen.

– –

Pidätysmääräys on lainvalvontaviranomaisille annettava määräys etsiä määräyksen kohteena oleva henkilö ja tuoda hänet tutkintatuomarin eteen sen jälkeen, kun hänet on tarvittaessa viety pidätysmääräyksessä osoitettuun tutkintavankilaan, jossa hänet otetaan vastaan ja pidetään säilössä.

– – ”

15 Niin ikään tähän 6 jaksoon kuuluvassa rikosprosessilain 131 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Jos henkilö on paennut tai jos hän asuu Ranskan tasavallan alueen ulkopuolella, tutkintatuomari saa syyttäjää kuultuaan antaa häntä koskevan pidätysmääräyksen, jos teosta on säädetty vankeusrangaistus tai ankarampi rangaistus.”

16 Rikosprosessilain I osan III osaston I luvun 10 jaksoon, jonka otsikko on ”Tutkintatoimen pätemättömyys”, sisältyvässä 170 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Kaikissa asioissa tutkintatuomari, syyttäjä, asianosaiset tai avustajaan oikeutettu todistaja voivat tutkinnan aikana saattaa tutkintatuomarin toimen tai oikeudenkäyntiasiakirjan pätemättömäksi toteamisen tutkintajaoston käsiteltäväksi.”

17 Rikosprosessilain IV osastoon, joka koskee ”eräitä erityisiä menettelyjä”, kuuluu muun muassa X jakso, jonka otsikko on ”Kansainvälinen oikeusapu” ja joka on jaettu seitsemään lukuun, joista IV luvun otsikko on ”Euroopan unionin neuvoston 13.6.2002 tehtyyn puitepäätökseen perustuva eurooppalainen pidätysmääräys ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden väliset luovuttamismenettelyt ja Euroopan unionin muiden valtioiden kanssa tehtyihin sopimuksen perustuvat luovuttamismenettelyt”. Rikosprosessilain IV lukuun sisältyvän 695-16 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Syyttäjä, joka toimii tutkinnasta, tuomion antamisesta tai rangaistuksen täytäntöönpanosta vastaavassa tuomioistuimessa ja joka on antanut pidätysmääräyksen, panee sen täytäntöön eurooppalaisena pidätysmääräyksenä joko tuomioistuimen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan 695-12–695 15 §:ssä säädettyjen sääntöjen ja edellytysten mukaisesti.”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

Asia C-566/19 PPU

18 Tribunal de grande instance de Lyonin syyttäjäviranomainen antoi 24.4.2019 eurooppalaisen pidätysmääräyksen JR:ään, jonka epäiltiin osallistuneen erääseen rikollisjärjestöön liittyviin rikoksiin, kohdistuvia syytetoimenpiteitä varten.

19 Tämä pidätysmääräys annettiin tribunal de grande instance de Lyonin tutkintatuomarin samana päivänä antaman kansallisen pidätysmääräyksen perusteella.

20 JR pidätettiin samana päivänä 24.4.2019 Luxemburgissa eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella. Tribunal d'arrondissement de Luxembourgin (piirituomioistuin, Luxemburg), jonka eteen JR oli toimitettu, tutkintatuomari kuitenkin vapautti hänet 25.4.2019 katsottuaan, että eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä esitetty tosiseikkojen kuvaus oli hyvin suppea, eikä hän voinut sen perusteella päätellä, mihin rikoksiin JR:n epäiltiin syyllistyneen.

21 Luxemburgin valtionsyyttäjä (Luxemburg) pyysi 28.5.2019 tribunal d'arrondissement de Luxembourgin erityisjaostoa toteamaan, että JR oli syytä luovuttaa Ranskan viranomaisille.

22 Tribunal d'arrondissement de Luxembourgin erityisjaosto totesi 19.6.2019 antamassaan määräyksessä, ettei se ollut toimivaltainen antamaan ratkaisua JR:n vaatimuksesta, joka koski kyseisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen pätemättömäksi toteamista, ja hyväksyi pyynnön hänen luovuttamisestaan Ranskan viranomaisille.

23 JR valitti tästä määräyksestä Cour d'appeliin (ylioikeus, Luxemburg) ja katsoi ensisijaisesti, että Ranskan syyttäjälaitoksen syyttäjiä ei voida pitää puitepäätöksen 2002/584 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina pidätysmääräyksen antaneena oikeusviranomaisena, koska täytäntöönpanovallan käyttäjä voi antaa heille välillisiä käskyjä.

24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että ensi arviolta syyttäjälaitoksen syyttäjien voidaan katsoa täyttävän 27.5.2019 annetussa tuomiossa OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomaiset) (C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456) asetetut riippumattomuutta koskevat vaatimukset, koska rikosprosessilain mukaan oikeusministeri ei voi antaa heille yksittäistapauksia koskevia käskyjä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa kuitenkin, että rikosprosessilain 36 §:n mukaan ylimmissä tuomioistuimissa toimiva syyttäjä voi, kun hän katsoo tämän tarpeelliseksi, kirjallisilla käskyillä määrätä alemmissa tuomioistuimissa toimivia syyttäjiä nostamaan syytteen tai saattamaan kirjalliset vaatimukset toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa julkisasiamies Campos Sánchez-Bordonan ratkaisuehdotuksiin asioissa OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomaiset) (C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:337) ja pohtii, onko tämä hierarkkinen suhde yhteensopiva sen vaadittavan riippumattomuuden kanssa, jota edellytetään, jotta kansallista viranomaista voidaan pitää puitepäätöksen 2002/584 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna pidätysmääräyksen antaneena oikeusviranomaisena.

26 Kyseinen tuomioistuin toteaa myös, että syyttäjäviranomaiselle on ominaista tämän viranomaisen jakamattomuus siinä mielessä, että yhden sen jäsenen toteuttama toimi toteutetaan koko viranomaisen nimissä. Sen lisäksi, että syyttäjäviranomaisen edellytetään valvovan yksittäisessä asiassa eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisen välttämättömien edellytysten noudattamista ja tutkivan sen oikeasuhteisuuden, se on samaan aikaan syytteen nostamisesta vastaava viranomainen samassa asiassa, joten sen puolueettomuus voitaisiin kenties kyseenalaistaa.

27 Tässä tilanteessa Cour d'appel päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Voidaanko Ranskan virallista syyttäjää, joka toimii tutkinnasta tai tuomion antamisesta vastaavassa tuomioistuimessa ja joka on Ranskan lain nojalla kyseisessä valtiossa toimivaltainen antamaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen, pitää – – puitepäätöksen [2002/584] 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa itsenäisessä merkityksessä pidätysmääräyksen antaneena oikeusviranomaisena siinä tapauksessa, että vaikka hänen edellytetään valvovan eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisen välttämättömien edellytysten noudattamista ja tutkivan sen oikeasuhteisuuden rikosasiaan liittyvät olosuhteet huomioon ottaen, hän on samaan aikaan syytteen nostamisesta vastaava viranomainen samassa asiassa?”

Asia C-626/19 PPU

28 Tribunal de grande instance de Tours'n (Tours'n piirituomioistuin, Ranska) syyttäjäviranomainen antoi 27.3.2019 eurooppalaisen pidätysmääräyksen YC:hen, jonka epäiltiin osallistuneen Ranskassa aseelliseen ryöstöön, kohdistuvia syytetoimenpiteitä varten.

29 Tämä pidätysmääräys annettiin tribunal de grande instance de Tours'n tutkintatuomarin samana päivänä antaman kansallisen pidätysmääräyksen perusteella.

30 YC pidätettiin 5.4.2019 Alankomaissa eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella.

31 Openbaar Ministerie (syyttäjäviranomainen, Alankomaat) saattoi mainitun eurooppalaisen pidätysmääräyksen samana päivänä rechtbank Amsterdamin (Amsterdamin alioikeus, Alankomaat) tutkittavaksi 29.4.2004 annetun luovuttamislain (overleveringswet), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, 23 §:n nojalla.

32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että kuten 27.5.2019 annetun tuomion OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomainen) (C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456) 50, 74 ja 75 kohdasta ilmenee, syyttäjäviranomaista voidaan pitää puitepäätöksen 2002/584 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna pidätysmääräyksen antaneena oikeusviranomaisena, jos hän osallistuu lainkäyttöön pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa, jos hän toimii riippumattomasti ja jos hänen päätökseensä antaa eurooppalainen pidätysmääräys voidaan hakea muutosta tuomioistuimessa.

33 Nyt käsiteltävässä asiassa kyseisen tuomioistuimen mukaan kaksi ensin mainittua vaatimusta täyttyy, koska Ranskassa syyttäjät osallistuvat lainkäyttöön ilman riskiä siitä, että täytäntöönpanovallan käyttäjä antaisi heille välittömästi tai välillisesti yksittäistapauksia koskevia määräyksiä tai käskyjä.

34 Mainittu tuomioistuin huomauttaa sitä vastoin kolmannesta vaatimuksesta, että kuten Ranskan viranomaisten sille toimittamista tiedoista ilmenee, eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisesta tehty päätös ja sen oikeasuhteisuus eivät voi olla erillisen oikeussuojakeinon kohteena tuomioistuimessa. Käytännössä on kuitenkin niin, että kun tutkintatuomari antaa kansallisen pidätysmääräyksen, johon eurooppalainen pidätysmääräys perustuu, hän tutkii myös viimeksi mainitun pidätysmääräyksen antamisen edellytykset ja oikeasuhteisuuden.

35 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii kyseisten seikkojen vuoksi ensinnäkin, täyttääkö tuomioistuimen kansallisen pidätysmääräyksen antamisen yhteydessä tekemä arviointi, joka siis suoritetaan ennen syyttäjän eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisesta tekemää tosiasiallista päätöstä ja joka koskee eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisen oikeasuhteisuutta, olennaisilta osin vaatimukset, jotka ilmenevät 27.5.2019 annetun tuomion OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomaiset) (C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456) 75 kohdasta, jonka mukaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisesta tehtävän syyttäjäviranomaisen päätöksen osalta on oltava käytettävissä sellainen oikeussuojakeino tuomioistuimessa, joka täyttää kaikki tehokkaaseen oikeussuojaan liittyvät vaatimukset.

36 Kun toiseksi otetaan huomioon se, että Ranskan viranomaisten ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle toimittamien tietojen mukaan asianomainen voi saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi eurooppalaisen pidätysmääräyksen pätemättömäksi toteamista koskevan vaatimuksen sen jälkeen, kun hänet on tosiasiallisesti luovutettu pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, täyttääkö tämä mahdollisuus nämä samat vaatimukset.

37 Tässä tilanteessa rechtbank Amsterdam päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Voidaanko syyttäjää, joka osallistuu lainkäyttöön pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa, toimii riippumattomasti suorittaessaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamiseen liittyviä tehtäviään ja antaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen, pitää puitepäätöksen [2002/584] 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna pidätysmääräyksen antaneena oikeusviranomaisena, jos pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tuomioistuin on arvioinut eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisen edellytykset ja erityisesti sen oikeasuhteisuuden, ennen kuin kyseinen yleinen syyttäjä on tehnyt tosiasiallisen päätöksen eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisesta?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi: Täyttyykö edellytys, jonka mukaan yleisen syyttäjän tehdessä päätöksen antaa eurooppalainen pidätysmääräys kyseisen päätöksen ja erityisesti sen oikeasuhteisuuden osalta käytettävissä on oltava unionin tuomioistuimen 27.5.2019 antaman tuomion [OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomaiset)] 75 kohdassa tarkoitetuin tavoin sellainen oikeussuojakeino tuomioistuimessa, joka täyttää kaikki tehokkaaseen oikeussuojaan liittyvät vaatimukset, jos etsityn henkilön käytettävissä on hänen tosiasiallisen luovuttamisensa jälkeen oikeussuojakeino, jonka puitteissa hän voi vedota pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tuomioistuimessa eurooppalaisen pidätysmääräyksen pätemättömyyteen ja kyseinen tuomioistuin tutkii muun muassa sen päätöksen oikeasuhteisuuden, jolla kyseinen eurooppalainen pidätysmääräys annettiin? ”

38 Asiat C-566/19 PPU ja C-626/19 PPU yhdistettiin unionin tuomioistuimen presidentin 17.9.2019 antamalla määräyksellä kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Kiireellinen menettely

39 Unionin tuomioistuimen ensimmäinen jaosto on esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan päättänyt 17.9.2019 käsitellä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä asioissa C-566/19 PPU ja C-626/19 PPU esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt.

40 Unionin tuomioistuimen ensimmäinen jaosto huomautti nimittäin ensin, että molemmissa ennakkoratkaisupyynnöissä pyydetään tulkitsemaan puitepäätöstä 2002/584, joka kuuluu EUT-sopimuksen kolmannen osan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevan V osaston alaan, ja ne on näin ollen mahdollista käsitellä Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 a artiklan ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklan mukaisessa kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä, ja totesi sitten, että asiassa C-626/19 PPU, jonka osalta rechtbank Amsterdam oli pyytänyt tämän menettelyn soveltamista, YC:hen kohdistuu vapaudenriisto ja että hänen vangittuna pitämisensä riippuu pääasian ratkaisusta. Unionin tuomioistuimen ensimmäinen jaosto katsoi asian C-566/19 PPU osalta, että vaikka JR:ään ei kohdistunut vapaudenriisto, tässä asiassa esitetty kysymys liittyy erottamattomasti asiassa C-626/19 PPU esitettyihin kysymyksiin, joten hyvän oikeudenhoidon vaatimusten täyttämiseksi asia oli syytä viran puolesta käsitellä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

41 Ennakkoratkaisua pyytäneet tuomioistuimet tiedustelevat kysymyksillään, joita on syytä tarkastella yhdessä, yhtäältä, onko puitepäätöksen 2002/584 6 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä tarkoitetun pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen käsite kattaa jäsenvaltion syyttäjät, joiden tehtävänä on syytteen nostaminen ja jotka ovat esimiehensä johdon ja valvonnan alaisia, ja toisaalta, täyttyvätkö eurooppalaisen pidätysmääräyksen syytetoimenpiteitä varten antamisen

edellytyksiä ja erityisesti sen oikeasuhteisuutta koskevat vaatimukset, joihin 27.5.2019 annetun tuomion OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomaiset) (C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456) 75 kohdassa viitataan, kun pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa tuomioistuin suorittaa tämän valvonnan ja tutkii ennen eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamista koskevan päätöksen tekemistä, onko se oikeasuhteinen, ja jos näin ei ole, kun tähän päätökseen voidaan kohdistaa tuomioistuinvalvontaa myös sen jälkeen, kun etsitty henkilö on tosiasiallisesti luovutettu.

Alustavia huomautuksia

42 Tässä yhteydessä on aluksi muistutettava siitä, että sekä jäsenvaltioiden välisen keskinäisen luottamuksen periaatteella että vastavuoroisen tunnustamisen periaatteella, joka puolestaan perustuu jäsenvaltioiden keskinäiseen luottamukseen, on unionin oikeudessa perustavanlaatuinen merkitys, koska niiden avulla voidaan luoda ja pitää yllä alue, jolla ei ole sisäisiä rajoja. Keskinäisen luottamuksen periaate edellyttää etenkin vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta sitä, että kukin jäsenvaltio katsoo – jollei kyse ole poikkeuksellisista olosuhteista –, että kaikki muut jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeutta ja aivan erityisesti unionin oikeudessa tunnustettuja perusoikeuksia (tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (tuomioistuinjärjestelmän puutteet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

43 On myös huomautettava, että puitepäätös 2002/584 on – kuten sen johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta ilmenee – SEUT 82 artiklan 1 kohdassa, jolla on korvattu SEU 31 artikla, jonka perusteella kyseinen puitepäätös annettiin, vahvistetun tuomioistuinten tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen ensimmäinen konkreettinen sovellus rikosoikeuden alalla. Siitä lähtien oikeudellista yhteistyötä rikosoikeuden alalla on edistetty asteittain oikeudellisilla instrumenteilla, joiden yhteensovitetulla soveltamisella vahvistetaan jäsenvaltioiden luottamusta toistensa kansallisiin oikeusjärjestyksiin, jotta rikosasioissa annettujen tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano unionissa voidaan varmistaa sen välttämiseksi, että rikoksentekijät jäisivät rangaistuksetta.

44 Vastavuoroisen tunnustamisen periaate, joka on puitepäätöksen rakenteen taustalla, tarkoittaa puitepäätöksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan, että jäsenvaltiot ovat lähtökohtaisesti velvollisia panemaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön (tuomio 16.11.2010, Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

45 Puitepäätöksen 2002/584 säännösten mukaan jäsenvaltiot voivat nimittäin kieltäytyä panemasta tällaista pidätysmääräystä täytäntöön vain puitepäätöksen 3 artiklassa säädetyissä ehdottomien kieltäytymisperusteiden tapauksissa ja sen 4 ja 4 a artiklassa luetelluissa harkinnanvaraisten kieltäytymisperusteiden tapauksissa. Lisäksi täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi asettaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanolle vain puitepäätöksen 5 artiklassa määritellyt edellytykset (tuomio 29.1.2013, Radu, C-396/11, EU:C:2013:39, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

46 On myös huomautettava, että puitepäätöksellä 2002/584 käyttöönotetun rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamista koskevan yksinkertaistetun järjestelmän tehokkuus ja moitteeton toiminta perustuvat tiettyjen puitepäätöksessä asetettujen vaatimusten, joiden ulottuvuutta on täsmennetty unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, noudattamiseen.

47 Käsiteltävässä asiassa vaatimukset, joiden osalta ennakkoratkaisua pyytäneet tuomioistuimet pyytävät selvennystä, koskevat yhtäältä puitepäätöksen 2002/584 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen käsitettä ja toisaalta eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena oleville henkilöille annettavan tehokkaan oikeussuojan laajuutta.

48 Kuten myös julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 70 kohdassa todennut, tältä osin on korostettava, että se, että olemassa on oikeussuojakeino sellaista eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamista koskevaa päätöstä vastaan, jonka on tehnyt muu viranomainen kuin tuomioistuin, ei ole edellytyksenä sille, että tämä viranomainen voidaan luokitella puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi pidätysmääräyksen antaneeksi oikeusviranomaiseksi. Tällainen vaatimus ei kuulu kyseisen viranomaisen asemaa ja organisaatioita koskeviin sääntöihin vaan se koskee pidätysmääräyksen antamismenettelyä.

49 Tätä tulkintaa tukee 27.5.2019 annettu tuomio PF (Liettuan syyttäjäviranomainen) (C-509/18, EU:C:2019:457), jossa unionin tuomioistuin totesi, että jäsenvaltion yleistä syyttäjää, joka kyllä on tuomiovallasta rakenteellisesti riippumaton mutta jolla on toimivalta syytetoimien suorittamiseen ja jonka asema takaa sille kyseisessä jäsenvaltiossa riippumattomuuden suhteessa täytäntöönpanovaltaan eurooppalaista pidätysmääräystä annettaessa, on pidettävä puitepäätöksessä 2002/584 tarkoitettuna pidätysmääräyksen antaneena oikeusviranomaisena, ja jätti ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtäväksi tutkia, onko kyseisen syyttäjän päätösten osalta käytettävissä sellainen oikeussuojakeino, joka täyttää kaikki tehokkaaseen oikeussuojaan liittyvät vaatimukset.

Pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen käsite

50 Puitepäätöksen 2002/584 6 artiklan 1 kohdan mukaan pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen on pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion sellainen oikeusviranomainen, jolla on kyseisen valtion lainsäädännön mukaan toimivalta antaa eurooppalainen pidätysmääräys.

51 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan on niin, että vaikka jäsenvaltiot voivat menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteen perusteella nimetä kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti oikeusviranomaisen, jolla on toimivalta antaa eurooppalainen pidätysmääräys, tämän käsitteen merkitystä ja ulottuvuutta ei voida jättää kunkin jäsenvaltion harkintaan, koska tätä käsitettä on tulkittava itsenäisesti ja yhtenäisesti koko unionin alueella, ja tässä tulkinnassa on otettava huomioon sekä puitepäätöksen 2002/584 6 artiklan 1 kohdan sanamuoto että asiayhteys ja tällä puitepäätöksellä tavoiteltu päämäärä (ks. vastaavasti tuomio 27.5.2019, OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomaiset), C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 48 ja 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

52 Unionin tuomioistuin on siten todennut, että puitepäätöksen 2002/584 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun oikeusviranomaisen käsitteen alaan voidaan katsoa kuuluvan jäsenvaltion viranomaisia, jotka eivät välttämättä ole tuomareita tai tuomioistuimia mutta osallistuvat rikoslainkäyttöön tässä jäsenvaltiossa ja toimivat riippumattomasti suorittaessaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamiseen liittyviä tehtäviä, ja tämä riippumattomuus edellyttää, että olemassa on sellaisia asemaa ja organisaatiota koskevia sääntöjä, joilla voidaan taata, ettei ole minkäänlaista vaaraa esimerkiksi siitä, että täytäntöönpanovalta tietyssä yksittäistapauksessa antaa pidätysmääräyksen antavalle oikeusviranomaiselle käskyjä, kun se tekee päätöstä pidätysmääräyksen antamisesta (ks. vastaavasti tuomio 27.5.2019, OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomaiset), C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 51 ja 74 kohta).

53 Nyt käsiteltävässä asiassa on kiistatonta, että syyttäjäviranomaisen jäsenet, jotka Ranskassa ovat tuomioistuinlaitoksen jäseniä, osallistuvat lainkäyttöön rikosasioissa.

54 Siltä osin kuin kyse on siitä, toimivatko nämä tuomioistuinlaitoksen jäsenet riippumattomasti suorittaessaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamiseen liittyviä tehtäviä, Ranskan hallituksen unionin tuomioistuimen istunnossa esittämistä kirjallisista ja suullisista huomautuksista käy ilmi, että perustuslain 64 §:ssä taataan tuomareista ja syyttäjistä muodostuvan oikeuslaitoksen riippumattomuus ja että rikosprosessilain 30 §:n nojalla syyttäjäviranomainen hoitaa tehtäviään objektiivisesti suojattuna täytäntöönpanovallan yksittäistapauksissa antamilta käskyiltä, koska oikeusministeri voi antaa syyttäjille

vain kriminaalipolitiikkaa koskevia yleisluonteisia käskyjä varmistaakseen tämän politiikan yhtenäisyyden koko valtion alueella. Kyseisen hallituksen mukaan nämä yleisluonteiset käskyt eivät voi missään tapauksessa estää sitä, että syyttäjäviranomainen käyttää harkintavaltaansa eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisen oikeasuhteisuuden suhteen. Lisäksi rikosprosessilain 31 §:n mukaan syyttäjä nostaa syytteen ja edellyttää lain soveltamista puolueettomuuden periaatetta noudattaen.

55 Tällaiset seikat riittävät osoittamaan, että syyttäjäviranomaisilla Ranskassa on valta arvioida riippumattomasti erityisesti täytäntöönpanovaltaan nähden eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisen tarpeellisuutta ja oikeasuhteisuutta ja että he käyttävät tätä valtaa objektiivisesti ja ottaen huomioon kaikki syyllisyyttä vastaan ja sen puolesta puhuvat seikat.

56 Vaikka onkin niin, että syyttäjien on noudatettava hierarkkisten esimiestensä antamia käskyjä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, erityisesti 27.5.2019 annetusta tuomiosta OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomaiset) (C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456) sekä 27.5.2019 annetusta tuomiosta PF (Liettuan yleinen syyttäjä) (C-509/18, EU:C:2019:457), ilmenee, että riippumattomuutta koskeva vaatimus, joka sulkee pois sen, että ensin mainittujen päätöksentekovaltaan kohdistuu lainkäyttövallan ulkopuolisia käskyjä, jotka ovat peräisin erityisesti täytäntöönpanovallalta, ei estä sisäisiä käskyjä, joita syyttäjille voivat antaa heidän esimiehensä, jotka itse ovat syyttäjiä, syyttäjäviranomaisen toimintaa sääntelevän alisteisuussuhteen perusteella.

57 Syyttäjäviranomaisen riippumattomuutta ei myöskään aseteta kyseenalaiseksi sillä, että sen tehtävänä on syytteen nostaminen. Kuten Luxemburgin suurherttuakunnan syyttäjäviranomainen totesi istunnossa unionin tuomioistuimessa, puitepäätöksen 2002/584 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen käsite ei tarkoita ainoastaan jäsenvaltion tuomareita tai tuomioistuimia. Unionin tuomioistuin on katsonut tältä osin, että tämän käsitteen alaan kuuluu myös jäsenvaltion syyttäjäviranomainen, jolla on toimivalta syytetoimien suorittamiseen, kunhan hänen asemansa takaa hänelle tässä jäsenvaltiossa riippumattomuuden suhteessa täytäntöönpanovaltaan eurooppalaista pidätysmääräystä annettaessa (ks. vastaavasti tuomio 27.5.2019, PF (Liettuan yleinen syyttäjä), C-509/18, EU:C:2019:457, 57 kohta).

58 Kaiken edellä esitetyn perusteella puitepäätöksen 2002/584 6 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä tarkoitetun pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen käsitteen alaan kuuluvat jäsenvaltion syyttäjät, joiden tehtävänä on syytteen nostaminen ja jotka ovat esimiehensä johdon ja valvonnan alaisina, jos heidän asemansa takaa heille riippumattomuuden erityisesti suhteessa täytäntöönpanovaltaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisen yhteydessä.

Oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan

59 Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevassa järjestelmässä etsitylle henkilölle taattavia menettelyllisiä oikeuksia ja perusoikeuksia suojellaan kahdella tasolla, koska sen oikeussuojan lisäksi, jota on annettava ensimmäisellä tasolla annettaessa kansallisen pidätysmääräyksen kaltainen oikeudellinen päätös, suoja on varmistettava toisella tasolla annettaessa eurooppalainen pidätysmääräys, joka puolestaan voidaan tarvittaessa antaa lyhyessä ajassa kansallisen oikeudellisen päätöksen antamisen jälkeen (tuomio 27.5.2019, OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomaiset), C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

60 Niinpä kun kyse on eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisen kaltaisesta toimenpiteestä, jolla voidaan puuttua asianomaisen henkilön vapautta koskevaan oikeuteen, tämä suoja edellyttää sitä, että tästä tehtävä päätös täyttää tehokkaaseen oikeussuojaan liittyvät vaatimukset ainakin toisella näistä suojan tasoista (tuomio 27.5.2019, OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomaiset), C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 68 kohta).

61 Erityisesti on todettava, että asianomaisen henkilön oikeuksien suojelun toinen taso edellyttää sitä, että pidätysmääräyksen antava oikeusviranomainen valvoo, että tällaisen määräyksen antamisedellytyksiä noudatetaan, ja tutkii objektiivisesti sen, onko pidätysmääräyksen antamista pidettävä oikeasuhteisena, ottamalla huomioon kaikki syyllisyyttä tukevat ja sitä vastaan puhuvat seikat ilman riskiä siitä, että muun muassa täytäntöönpanovallan käyttäjä antaisi sille ulkopuolisia käskyjä (ks. vastaavasti tuomio 27.5.2019, OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomaiset), C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 71 ja 73 kohta).

62 Lisäksi on huomattava, että silloin kun pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännössä toimivalta eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamiseen on osoitettu viranomaiselle, joka tosin osallistuu lainkäyttöön kyseisessä jäsenvaltiossa mutta ei itse ole tuomioistuin, kyseisessä jäsenvaltiossa on oltava, siltä osin kuin on kyse päätöksestä antaa eurooppalainen pidätysmääräys ja erityisesti tällaisen päätöksen oikeasuhteisuudesta, käytössä sellainen oikeussuojakeino tuomioistuimessa, joka täyttää kaikki tehokkaaseen oikeussuojaan liittyvät vaatimukset (tuomio 27.5.2019, OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomaiset), C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 75 kohta).

63 Tällaisella oikeussuojakeinolla, joka kohdistuu viranomaisen, joka osallistuu lainkäyttöön ja on vaaditulla tavalla riippumaton täytäntöönpanovallasta mutta ei ole tuomioistuin, päätökseen eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisesta syytetoimia varten, pyritään varmistamaan, että pidätysmääräyksen antamisen välttämättömiä edellytyksiä – ja erityisesti sen oikeasuhteisuutta – koskeva valvonta tapahtuu menettelyssä, joka on tehokasta oikeussuojaa koskevien vaatimusten mukainen.

64 Näin ollen jäsenvaltioiden tehtävänä on varmistaa, että niiden oikeusjärjestyksissä taataan tehokkaasti puitepäätöksessä 2002/584, sellaisena kuin sitä on tulkittu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, edellytetty oikeussuojan taso menettelyllisillä säännöillä, jotka ne panevat täytäntöön ja jotka voivat vaihdella järjestelmästä toiseen.

65 Erityisesti on todettava, että muun oikeusviranomaisen kuin tuomioistuimen eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisesta tekemään päätökseen kohdistuvan erillisen oikeussuojakeinon käyttöön ottaminen on tältä osin vain yksi mahdollisuus.

66 Puitepäätös 2002/584 ei nimittäin ole esteenä sille, että jäsenvaltio soveltaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisen osalta omia menettelysääntöjään, kunhan kyseisen puitepäätöksen tavoitetta tai siinä asetettuja vaatimuksia ei tehdä tyhjäksi (ks. vastaavasti tuomio 30.5.2013, F, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 53 kohta).

67 Kuten unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, tässä tapauksessa eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaminen syytetoimenpiteitä varten perustuu välttämättä Ranskan oikeusjärjestyksessä tuomioistuimen, yleensä tutkintatuomarin, antamaan kansalliseen pidätysmääräykseen. Rikosprosessilain 131 §:n mukaan on niin, että jos etsitty henkilö on paennut tai jos hän asuu Ranskan alueen ulkopuolella, tutkintatuomari saa syyttäjää kuultuaan antaa häntä koskevan pidätysmääräyksen, jos teosta on säädetty vankeusrangaistus tai ankarampi rangaistus.

68 Asiassa C-626/19 PPU esitetystä ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että kun syyttäjäviranomainen antaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen syytetoimenpiteitä varten, tuomioistuin, joka on antanut kansallisen pidätysmääräyksen, jonka perusteella eurooppalainen pidätysmääräys on annettu, pyytää samanaikaisesti syyttäjäviranomaista antamaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen ja suorittaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisen edellytysten ja erityisesti sen oikeasuhteisuuden arvioinnin.

69 Lisäksi Ranskan hallituksen mukaan on niin, että Ranskan oikeusjärjestyksessä eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamista koskeva päätös voi menettelyllisenä toimena olla rikosprosessilain 170 §:ään perustuvan pätemättömyyskanteen kohteena. Tällainen kanne voidaan nostaa niin kauan

kuin rikostutkinta on meneillään, ja sen avulla menettelyn asianosaiset voivat vaatia oikeuksiensa noudattamista. Jos eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena on henkilö, joka ei ole vielä menettelyn asianosaisena, hän voi nostaa pätemättömyyskanteen sen jälkeen, kun hänet on tosiasiallisesti luovutettu ja kun hän on ollut saapuvilla tutkintatuomarin edessä.

70 Se, että Ranskan oikeusjärjestyksessä on tällaisia menettelysääntöjä, osoittaa siten, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamista koskevan syyttäjän päätöksen oikeasuhteisuus voi olla tuomioistuinvalvonnan kohteena ennen sen antamista tai jopa lähes samanaikaisesti sen antamisen kanssa ja joka tapauksessa eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisen jälkeen, ja tämä tutkiminen voidaan siis tapauksen mukaan suorittaa joko ennen etsityn henkilön tosiasiallista luovuttamista tai sen jälkeen.

71 Tällainen järjestelmä vastaa näin ollen tehokasta oikeussuojaa koskevaan vaatimukseen.

72 Lisäksi on niin, kuten tämän tuomion 43 kohdassa on muistutettu, että puitepäätös 2002/584 kuuluu tehokkaan oikeussuojan takeiden kokonaisjärjestelmään; näistä takeista säädetään muilla oikeudellista yhteistyötä rikosoikeuden alalla koskevilla unionin säädöksillä, ja niillä eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella etsitylle henkilölle osaltaan mahdollistetaan hänen oikeuksiensa käyttäminen jopa ennen kuin hänet luovutetaan pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon.

73 Erityisesti oikeudesta käyttää avustajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä sekä oikeudesta saada tieto vapaudenmenetyksestä ilmoitetuksi kolmannelle osapuolelle ja pitää vapaudenmenetyksen aikana yhteyttä kolmansiin henkilöihin ja konsuliviranomaisiin 22.10.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/48/EU (EUVL 2013, L 294, s. 1) 10 artiklassa säädetään, että täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on ilman aiheetonta viivästystä vapaudenmenetyksen jälkeen ilmoitettava etsitylle, että tällä on oikeus nimetä avustaja pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa.

74 Edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että puitepäätöksen 2002/584 6 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että tässä säännöksessä tarkoitetun pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen käsitteen alaan kuuluvat jäsenvaltion syyttäjät, joiden tehtävänä on syytteen nostaminen ja jotka ovat esimiehensä johdon ja valvonnan alaisia, jos heidän asemansa takaa heille riippumattomuuden erityisesti suhteessa täytäntöönpanovaltaan eurooppalaista pidätysmääräystä antamisen yhteydessä. Puitepäätöstä 2002/584 on tulkittava siten, että tehokasta oikeussuojaa tuomioistuimissa koskevat vaatimukset, joiden on täytyttävä sellaisen henkilön osalta, josta on annettu eurooppalainen pidätysmääräys syytetoimenpiteitä varten, täyttyvät, jos kyseisen pidätysmääräyksen antamisedellytyksiin ja erityisesti sen oikeasuhteisuuteen kohdistuu sen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan tuomioistuinvalvonta kyseisessä jäsenvaltiossa.

Oikeudenkäyntikulut

75 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS, 6 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että tässä säännöksessä tarkoitetun pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen

käsitteen alaan kuuluvat jäsenvaltion syyttäjät, joiden tehtävänä on syytteen nostaminen ja jotka ovat esimiehensä johdon ja valvonnan alaisia, jos heidän asemansa takaa heille riippumattomuuden erityisesti suhteessa täytäntöönpanovaltaan eurooppalaista pidätysmääräystä antamisen yhteydessä.

Puitepäätöstä 2002/584, sellaisena kuin se on muutettuna puitepäätöksellä 2009/299, on tulkittava siten, että tehokasta oikeussuojaa tuomioistuimissa koskevat vaatimukset, joiden on täytyttävä sellaisen henkilön osalta, josta on annettu eurooppalainen pidätysmääräys syytetoimenpiteitä varten, täyttyvät, jos kyseisen pidätysmääräyksen antamisedellytyksiin ja erityisesti sen oikeasuhteisuuteen kohdistuu sen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan tuomioistuinvalvonta kyseisessä jäsenvaltiossa.

Allekirjoitukset